

Jorge Martín: Valen till konstituerande församlingen i Tunisien: Al-Nahdas seger bereder marken för fler uppror

[Från www.marxist.com, 7 november 2011.]

Det konservativa islamistiska partiet al-Nahda erövrade en majoritet av platserna (90 av 217) vid valen till den konstituerande församlingen i Tunisien den 23 oktober. Detta resultat har gjort många inom vänstern förvirrade. En del hävdar att det utgör en vridning åt höger. Hur kan den tunisiska revolutionen sluta med en seger för högern, frågar sig andra. Skandalöst nog argumenterar vissa "modernister" att "valen kom alltför tidigt".

Media i väst har givit en ensidig och ytterst förvrängd bild av dessa val. Redan innan några resultat faktiskt hade tillkännagivits förkunnade rubrikerna fräckt: "Valdeltagandet i Tunisien mer än 90%"; "Massivt deltagande vid Tunisiens historiska val": "Val i Tunisien med stort valdeltagande"; "Enormt deltagande vid den tunisiska arabvårens val"; "Valdeltagandet i Tunisien överträffar alla förväntningar".

Omfattande röstskolk

När – efter långt dröjsmål och många uppskjutna presskonferenser – de preliminära valresultaten tillkännagavs visade sig detta inte ha varit fallet. 7.569.824 tunisier var berättigade att rösta. Av dessa registrerade sig i själva verket 4.123.602 (54,47%) för att rösta. Av dessa avgav 3.205.845 (77,75%) sin röst och ytterligare 496.782 personer som inte hade registrerat sig gick och röstade. Det gör totalt 3.702.627 röstande, vilket innebär ett deltagande på 42% – mycket långt från den "demokratiska festival" som de kapitalistiska media talade om, och definitivt mindre än hälften av det ryktbara "valdeltagandet på 90%".

Orsaken till detta omfattande röstskolk är uppenbar. Nio månader efter revolutionen som störtade Ben Alis hatade diktatur, anser ett stort antal tunisier att även om de nu har "demokrati" så har ingenting egentligen förändrats. De tunisiska revolutionen som började i Sidi Bouzid den 17 december 2010 och som den 14 januari i år ledde fram till störtandet av Ben Ali, var en kamp som kombinerade politiska krav (frihet, demokrati, slut på korruptionen) med sociala och ekonomiska krav (på arbete, framtid för ungdomen, utbildning, jordreform, mot att den härskande Trabels-klickken plundrade landet). Man har inte tagit itu med något av dessa sociala och ekonomiska krav och folket litar inte på att något av de existerande partierna kommer att ta itu med dem.

En opinionsundersökning som Tunisiens Institut för omröstningar och statistisk bearbetning (ISTI) genomförde i augusti visade detta tydligt. Mer än 60% förklarade att de var "missnöjda" med landets ekonomiska situation (en ökning från 57% i april) och 70% var missnöjda med vad de politiska partierna presterade (en ökning från 64% i april). När de tillfrågade baks namnge vilka partier de "uppskattade" svarade 57% "inget". Detta omfattande förkastande av *alla* politiska partier återspeglade sig till och med bland de som i augusti sa att de skulle rösta, varav 65% inte hade bestämt sig vilka de skulle rösta på ännu, och även bland de som hade beslutat sig sa 47% att de skulle kunna ändra sitt val.

Ilskan och missnöjet över vad revolutionen hade uppnått var särskilt starkt i städerna i inlandet, som utgjorde revolutionens fästen, och ännu starkare bland de arbetslösa ungdomarna som stod i främsta ledet.

Journalisterna från det franska kommunistpartiets tidning *L'Humanité* fångade dessa stämningar mycket bra genom att tala med folk i ett antal större och mindre städer i sydvästra delen av landet. I

Sidi Bouzid intervjuade de Djamaï Bouallegue, 24, en fruktförsäljare precis som Bouazizi, den unge man som satte eld på sig själv och på så sätt startade revolutionen. Bouallegue sa till dem: ”efter 14 januari kan vi tala mer fritt, det är sant, men min situation har inte förändrats. Mitt liv är fortfarande mycket hårt.” Han sa till dem att han inte skulle rösta: ”Jag litar inte på något parti. Jag tror inte på löften utan garantier.” Nadar Hamdouni, en arbetslös akademiker som stod i ledningen för en av de många oberoende grupper som ställde upp i valet, höll med om kärnpunkten: ”Det som ägde rum i Sidi Bouzid var inte någon revolution utan ett samhälleligt uppror. Men efteråt har ingenting förändrats. Ungdomarna är lika frustrerade, lika förtvivlade.”

I Regueb, ett annat av revolutionens fästen, hör vi samma historia. Nomen Ben Mohammed Kari, 34, är en arbetslös akademiker som tjänar 45 euro i månaden för att försörja sin familj på tre personer. Därav går 30 euro åt till att köpa medicin till sin åldrige far, viket ger dem 12 cent per person och dag. Under de senaste 200 dagarna har han slagit läger utanför stadshuset för att kräva arbete. Han sa också att han inte tänkte rösta: ”Den tunisiska revolutionen har inte ändrat någonting vad gäller ojämlikhet. Jag tänker inte rösta så länge jag inte har fått rätt att arbeta.” Även Nemesi Bestyrsam, som arbetar som privat säkerhetsofficer på en semesterort i Hemmamat, är obeveklig: ”Så länge vi inte har arbete är revolutionen inte fullbordad.”

Detta är inte röstskolk på grund av ointresse för politik, utan i huvudsak för att man avvisar de existerande politiska partierna och har en stark känsla av att revolutionen inte har uppnått sina mål. Nemris vän, Soufine, en arbetslös målare, sammanfattar det hela med hårda ord till ”alla de partier som har poppat upp som svampar på scenen för att tala i vårt namn”: oavsett valutgången, sa han, ”krävs en andra revolution”.

”Sekularism” eller samhällsfrågor?

Trots detta stora röstskolk berättar valresultaten en intressant historia. De ”traditionella vänsterpartierna” gjorde ett mycket sämre resultat än förväntat. Det socialdemokratiska Ettakol (Demokratiskt forum för arbete och frihet) fick bara 21 mandat, det tidigare maoistiska vänstercentristiska Progressiva demokratiska partiet fick 17 och Demokratiskt modernt centrum (en koalition kring det tidigare kommunistpartiet, nuvarande Ettajdid [Förnyelserörelsen]) fick bara 5 av totalt 217 mandat. Alla dessa partier var lagliga under Ben Ali och gav den i grund och botten en ”demokratisk” fasad. De spelade ingen roll under revolutionen och deltog allihopa på framskjutna platser i de olika ”övergångsregeringarna” efter Ben Alis fall, som den ena efter den andra störtades underifrån av massrörelsen.

Det enda ”progressiva” parti som gjorde relativt bra ifrån sig under valen var Kongressen för republiken (CPR), som var förbjudet under Ben Ali och vars ledare tvingades i landsflykt och inte smutsade ner sina händer i någon av de provisoriska regeringarna. CPR fick 30 platser och kom tvåa efter al-Nahda (sedan ett antal av Aridhas [Folkliga listan] kandidatlistor hade ogiltigförklarats).

Alla de partier som hade spelat rollen av ”lojal opposition” till den gamla regimen straffades hårt, och inget av försöken att skapa ett nytt legitimt parti ur spillrorna efter det gamla härskande RCD lyckades.

Dessa ”progressiva” partier koncentrerade dessutom hela sin valkampanj kring frågan om ”hotet från islamismen”, representerad av al-Nahda, och till försvar för ”modernism” och ”sekularism” (laïcité), utan att ta upp någon av de överhängande sociala och ekonomiska frågor som utlöste revolutionen och som står överst på de tunisiska massornas program. För många lät det ständiga understrykande av sekularism och modernism som användes som grundval för att angripa al-Nahda väldigt mycket som den retorik som användes både av Bourguiba och Ben Ali.

Arbetslösheten är 18% för befolkningen i sin helhet och 37% bland ungdomen, och mer än 180.000

universitetsutbildade står utan jobb.

Som en skribent uttrycker det på webbplatsen Nawaat, hade slaget om dessa frågor ”förlorats på förhand, eftersom det tunisiska folket inte gick ut på gatorna för att kräva jämlik tronföljd eller yttrandefrihet för konstnärer. Tunisierna från Regueb trädde fram för att kräva rätt till arbete, lika möjligheter, med andra ord ett anständigt liv här! De väntade på ett svar från vänsterpartierna i fråga om arbete, social rättvisa, vilken ekonomisk modell som krävs eller hur välståndet ska fördelas. Men de väntade förgäves.”

De två partier som var allra våldsammast i sina angrepp mot al-Nahda utifrån ett klasslöst ”modernistiskt” perspektiv (PDP och PDM) led störst nederlag. En kampanj kring klara krav rörande dessa frågor skulle ha gjort det möjligt för vänsterorganisationerna att erövra en stor del av de som röstade på al-Nahda, som inte kunde lockas av en kampanj som koncentrerade sig på frågor om identitet (”modern” mot ”arabiskt islamisk”, etc).

Det visade sig tydligt genom de oväntade framgångarna för Aridha Chaabia-listan (Folkliga listan), under ledning av den i London baserade affärsmannen och TV-kanalägaren Hechmi Hamdi, som tidigare varit ansluten till al-Nahda. Han kandiderade på ett demagogiskt program som utlovade gratis sjukvård till alla, gratis offentliga transporter för gamla, ekonomisk utveckling och framförallt arbetslöshetsunderstöd på 200 dinarer till alla, och utnyttjade sin bakgrund att komma från Sidi Bouzid, från inlandet, och inte från ”eliten i Tunis”. Innan sex av kandidatlistorna ogiltigförklarades på grund av ”oegentligheter” hade Aridha fått 28 mandat, och var därmed det tredje största partiet, och det blev störst i revolutionens födelsestad Sidi Bouzid, där det fick 59% av rösterna. Till slut kom Aridha att få 19 mandat.

Al-Nahda lugnar storfinansen och imperialismen

Inom ramen för den här sortens kampanj lyckades al-Nahda, som inte hade spelat någon roll under revolutionen som störtade Ben Ali, spela sina kort på ett kraftfullt sätt: ett parti som var underjordiskt och drabbades av hårt förtryck under Ben Ali, ett parti som var offer för angrepp från det förmögna etablissemangets ”modernistiska” elit i Tunis, som ”försvarade rätten att bära hijab [slöja]” som efter vad som påstods hotades av de franskvänliga ”sekularisterna”, etc. Framförallt var det ett parti med ett starkt nätverk av aktivister inom arbetarklassen och i fattiga områden i hela landet (det var störst i alla valdistrikt utom Sidi Bouzid), omfattande finansiellt stöd från affärsmän och medelklasselement liksom stöd och publicitet från Qatar (via Al Jazira) och möjligen Saudiarabien, liksom möjlighet att utnyttja moskéerna för politisk propaganda. På samma gång tilltalade al-Nahdas program också de fattiga massorna genom löften att arbete skulle skapas och de regionala skillnaderna skulle minska.

Rösterna på al-Nahda utgör också delvis en viss trötthet bland delar av befolkningen. Efter nästan ett års ständiga påfrestningar och kamp, avbrott av det normala livet, massmobiliseringar, kaos, sammandrabbningar etc, som i grund och botten inte har förändrat någonting vad gäller arbete, utbildning och levnadsstandard, och i avsaknad av något verkligt alternativ från vänsterns sida till hur man ska uppnå dessa mål, längtar en del av de mindre politiskt aktiva efter någon sorts stabilitet, att få återgå till det normala.

En annan faktor som vi måste tillägga är den förvirring som orsakats av den enorma splittringen med olika politiska partier och listor som konkurrerade med varandra (655 oberoende listor, 830 politiska partier och 34 koalitioner) och det oerhört komplicerade ytterst proportionella valsysteem som användes, som innebar att 1.392.657 röster (37,6% av de som röstade) gick till partier och listor som inte fick någon representation, vilket inte är långt från de 1.501.418 röster som al-Nahda fick (40,5% av de röstande).

Efter att ha erövat 41% av platserna i Konstituerande församlingen var al-Nahdas ledare snabba att

lugna storfinanserna och imperialismen. Partiledaren Ghannouchi mötte genast en delegation från börserna i Tunis och lovade att de skulle få fler offentliga erbjudanden om statligt ägda företag (fler privatiseringar). ”Vi ville lugna dem med att vi står på deras sida och att vi vill spela en positiv roll i den tunisiska ekonomin”, sa Moaz Ghannouchi, ekonom och son till ledaren.

Efter mötet med de islamistiska ledarna blev det rally på börserna. Samtidigt mötte partisekreteraren och premiärministerkandidaten Hamdi Jebali företrädare för arbetsköparnas organisation UTICA. Han försäkrade dem att det inte skulle införas några islamistiska lagar som kunde störa landets mäktiga turistindustri, och att ”marknaden är central för al-Nahdas ekonomiska filosofi, vilket vi kan se i dess program”.

På samma gång erbjöd al-Nahda, som inte har egen majoritet i Konstituerande församlingen, snabbt CPR och Ettakol en koalition.

De tunisiska kapitalisterna och utländska imperialisterna blev inte oroade av dessa resultat, och hade i själva verket bearbetat ledarna för samtliga politiska partier, inklusive al-Nahda, redan före valet. Al-Nahdas generalsekreterare hade rest till USA för att träffa senatorerna McCain och Lieberman, otvivelaktigt för att försäkra dem om partiets engagemang i ”västdemokrati” och ”marknadsekonomin”.

Reuters citerade en västdiplomat i Tunis som sa: ”vi kommer noga att följa vad de genomför, men vad gäller den ekonomiska sidan ser vi ingen anledning till oro. Vår största oro är att det kan dröja länge innan någon regering bildas... En stor del av deras stöd kommer från handelsmannaklassen som är förtjust i tanken på en liberal ekonomisk politik, och de har inga allvarliga planer på att förändra de tidigare regeringarnas ekonomiska politik.” I själva verket arbetade imperialismen med al-Nahda redan innan valet, och speciellt den franska härskande klassen, som har betydande ekonomiska och politiska intressen i Tunisien, hade arbetat hårt för att ställa in sig hos islamisterna.

Enligt en tunisisk politisk analys som citeras av *L'Humanité* ”har sändebud från Elysée-palatset och Quai d'Orsay (presidentpalatset och utrikesministeriet) besökt Tunis regelbundet under de senaste månaderna, och både träffat islamistiska kadrer och haft middagar med inflytelserika affärsmän. Men under de senaste veckorna har situationen klarnat ännu mer: Frankrike röstar för al-Nahda.”

Den franska imperialismen försöker återupprätta sin ställning i det nordafrikanska landet, som hade skadats avsevärt av dess nära, nästan incestuösa band till Ben Ali, och de betraktar al-Nahdas ledare som den bästa garanten för kapitalets intressen i Tunisien.

En våg av strejker och sociala protester

Nu blir al-Nahdas nya koalitionsregering tvungen att ta itu med de enorma sociala och ekonomiska problem som orsakade den tunisiska revolutionen för mindre än ett år sedan, och som om något har förvärrats och inte går att lösa inom kapitalismens ramar. De måste dessutom göra det ställd inför en befolkning som misstror alla politiska partier, som känner att revolutionen har blivit stulen eller har sparat ut, men som också är medveten om sin revolutionära styrka. De senaste nio månaderna har bevittnat en explosion av strejker och protester inom alla samhällssektorer, som fortfarande pågår.

Det har varit strejker inom banksektorn, på textilfabriker, postkontor, järnvägar, flygplatser, bland domare, polisofficerare, etc, med krav på att korrumperade och auktoritära chefer ska avlägsnas, löneökningar och förbättrade arbetsförhållanden. Sedan läsåret på universitet började har det också varit en våg av demonstrationer, strejker och sittstrejker på olika fakulteter och universitetsområden med krav på avsättning av rektorer och ledare, de flesta av dem med band till den gamla RCD-regimen.

Det har bara gått några dagar sedan valet till konstituerande församlingen och det har redan ägt rum en tre dagar lång strejk bland postarbetarna, och en nationell strejk av arbetare på hotell och turist-

byråer med stridbara demonstrationer i många städer (exempelvis i Sousse). Arbetarna på Bryggeri- och frysbolaget i Tunis (SFBT) strejkar också, liksom arbetarna på det italienska oljebolaget ENI som kräver fasta avtal. Arbetarklassen och ungdomen känner sig självsäkra och organiserar sig med hjälp av direkta revolutionära aktioner för att uppnå sina mål.

Bland dem finns arbetslösa akademiker som spelade en nyckelroll under hela revolutionen. Förbundet för arbetslösa akademiker (UDC) har nyligen hållit ett nationellt möte i Sousse med deltagande av 500 personer som representerade tusentals från hela landet. En gemensam demonstration med fackliga vänsteraktivister lyckades samla mer än 10.000 personer i huvudstaden Tunis den 15 augusti, med krav på arbete, social rättvisa och att de ansvariga från den gamla regimen skulle straffas.

Al-Nahda kommer att befinna sig i en omöjlig situation med en ekonomi som sakta stannar av, en 28%-ig minskning av de direkta utländska investeringarna och en internationell kapitalistisk recession som först och främst berör Europa dit Tunisiens export i huvudsak riktar sig och som är den viktigaste källan för utländska investeringar och turister.

Det är oundvikligt med nya konflikter där klassfrågan kommer att träda i förgrunden. En 27 år gammal arbetslös väljare som röstat på al-Nahda i Kasserine uttryckte det klart i en intervju med *L'Humanité*: "om (al-Nahdas ledare) Ghannouchi inte håller sina löften så kommer han att drabbas av samma öde som Ben Ali." Al-Nahdas ledare är smärtsamt medvetna om detta, och det är ett av skälen till deras entusiasm för en koalitionsregering. De vill inte betraktas som ensamt ansvariga för den politik som de förbereder sig för att genomföra.

Det saknas ett revolutionärt alternativ

Det som saknas i denna situation, och i allra högsta grad saknades på den revolutionära rörelsens höjdpunkt, är en revolutionär organisation som kan ge ett klart alternativ för att fullborda revolutionens demokratiska och ekonomiska uppgifter. Det går bara att göra genom att expropriera storfinansens och imperialismens intressen, genom att tydligt bryta med kapitalismen och den gamla regimen.

De mest avancerade vänsterpartierna i Tunisien, Tunisiens kommunistiska arbetarparti (PCOT) och den arabiskt vänsternationalistiska Demokratiska patriotiska rörelsen, fick tre respektive två platser i den nationella församlingen. Det viktigaste problem som PCOT står inför är att det inte lyckades inta en klart ledande ställning under revolutionens avgörande ögonblick. När makten befann sig på gatorna och de revolutionära kommittéerna uppstod underifrån, och de provisoriska regeringar som följde på Ben Alis fall hängde i luften, då skulle PCOT ha tagit initiativ för att kalla samman ett nationellt möte för de revolutionära kommittéerna i syfte att gripa makten. Istället tog de kapitalistiska krafterna tillbaka initiativet genom att skapa alla möjliga sorters "kommittéer för att skydda revolutionen" och "högre instanser för att förverkliga revolutionens mål", vilket kanaliserade allt till valen till en konstituerande församling för att garantera en borgerlig stabilitet.

PCOT:s program under dessa val innehöll många viktiga progressiva krav, men de var inte en del av ett mer övergripande program att kämpa för socialismen. Ordet socialism nämns faktiskt inte ens i hela programmet. Även om partiet kräver "nationalisering av ekonomins strategiska sektorer" och att de ska underställas "arbetarnas demokratiska kontroll", så talar det på samma gång om en "balanserad ekonomisk utveckling av ekonomins nyckelsektorer... som del av en plan för att tillfredsställa folkets behov och höja Tunisien till de utvecklade ländernas nivå." Problemet är att ekonomin bara kan planeras om produktionsmedlen övertas i offentligt ägande, vilket PCOT:s program går mot när det talar om att "den privata sektorn ska underordnas den nationella utvecklingens krav och det tunisiska folkets behov: att utveckla produktionen, skapa arbeten, arbetarnas och de anställdas rättigheter, respekt för miljön." Under kapitalismen grundar sig faktiskt företagens

verksamhet på att göra profiter, inte på att tillfredsställa det tunisiska folkets behov, och det enda sättet att tvinga dem att göra på något annat sätt är... genom att nationalisera dem under arbetarnas kontroll. Och det måste sägas klart.

Denna ovilja att tala öppet om socialismen, att istället tala om ett "patriotiskt och folkligt ekonomiskt alternativ" och diskutera att stryka "kommunistiska" ur partinamnet (och faktiskt ställa upp i valet under namnet "revolutionärt alternativ" istället för det mer välkända partinamnet PCOT) visar tydligt på svagheterna hos den stalinistiska tvåstegsteorin. Det är tanken att det ska finnas någon sorts separat "progressivt", "patriotiskt" och "demokratiskt" stadium under revolutionen, som man måste fullborda innan man kan kämpa för socialismen och arbetarnas makt. Det visar sig ännu tydligare när vi kommer till partiets politiska program, som talar om att revolutionens främsta mål är att införa en "demokratisk, modern, republikansk och folklig" regim. Det ska uppnås med hjälp av en "parlamentarisk regim som grundar sig på en proportionell representation", "domstolarnas oberoende", att skilja religionen från staten och politiken, "garantier för individuella rättigheter och respekt för mänskliga rättigheter", etc... med andra ord en borgerlig demokrati!

Det vi måste förstå är att den tunisiska revolutionens demokratiska och sociala krav på frihet, arbete, social rättvisa, etc inte går att uppnå inom kapitalismens och den borgerliga demokratins begränsningar. Ben Alis regim var inte bara en diktatur: den var en *kapitalistisk* diktatur som garanterade de privata nationella och multinationella företagens profiter. För att det tunisiska folket verkligen ska kunna uppnå revolutionens mål och verklig demokratisk frihet, måste ekonomin tas över av folket och skötas av det arbetande folket själv i majoritetens intresse. Denna grundläggande demokratiska strävan hamnar i direkt konflikt med kapitalistklassens intressen.

Den tunisiska revolutionens demokratiska och nationella uppgifter är oupplösligt sammanbundna med de socialistiska och internationalistiska uppgifterna. En verklig demokrati börjar med konfiskering av Trabelsiklanens rikedomar och förmögenheterna hos alla Ben Ali-regimens snyltgäster, med expropriering av de multinationella företag som utnyttjade och samarbetade med regimen och förkastande av utlandsskulden.

Ett sådant program kan inte genomföras av den konstituerande församlingen som har införts av den härskande klassen med det uttalade målet att sätta stopp för den revolutionära oron i landet och återupprätta de borgerligt demokratiska institutionernas legitimitet.

Under de kommande månaderna kommer de revolutionära arbetarnas och ungdomarnas strävanden i Tunisien att hamna i konflikt med al-Nahdas koalitionsregering, och kommer att förbereda ett skede i revolutionen. Den viktigaste uppgiften är att förbereda ett revolutionärt alternativ som är vuxet de uppgifter som de nya upproren kommer att ställa.

(Översättning från engelska, Göran Källqvist.)